

VLAAMSE RAAD

BUITENGEWONE ZITTING 1995

13 JUNI 1995

VOORSTEL VAN DECREET

— van de heer M. Olivier c.s. —

houdende instelling van de Orde van de Vlaamse Leeuw

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

De instelling van de Orde van de Vlaamse Leeuw beoogt een onderscheiding toe te kennen aan elke persoon, Belg of vreemdeling, wegens bijzondere verdienste voor de Vlaamse Gemeenschap.

De bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, zoals gewijzigd bij de wet van 8 augustus 1988 en de bijzondere wet van 16 juli 1993, bevat geen uitdrukkelijke bepaling waaruit tot de bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap tot het instellen van eretekens kan worden besloten. De culturele aangelegenheden waarvoor de gemeenschappen bevoegd zijn, dienen weliswaar ruim te worden opgevat.

Niettemin is het geen uitgemaakte zaak dat bij decreet de Vlaamse Gemeenschap een eigen Vlaamse orde kan instellen. Artikel 114 van de Grondwet kan zodanig worden geïnterpreteerd dat burgerlijke orden alleen bij (federale) wet kunnen worden ingevoerd.

Nochtans, aangezien de Vlaamse Gemeenschap bevoegd is een eigen vlag, een eigen wapen, een eigen volkslied en feestdag vast te stellen, kan men haar moeilijk het recht ontzeggen een eigen onderscheiding in te stellen, vooral wanneer het de bedoeling is diensten, aan de Vlaamse Gemeenschap bewezen, te belonen.

De Vlaamse Gemeenschap is derhalve gerechtigd een eigen Vlaamse orde in het leven te roepen als ze hiermee binnen het kader van de haar toegemeten bevoegdheden blijft. Gezien de doelstelling van het voorstel van decreet beantwoordt het als dusdanig hieraan.

Derhalve zijn er wel degelijk gronden om aan te nemen dat de Vlaamse Raad dienaangaande bevoegd is.

De kenspreuk van de Orde van de Vlaamse Leeuw is „Vlaenderen die Leu”. Ze omvat uitsluitend burgerlijke eretekens en is onderverdeeld in vijf klassen. De grootmeester van de Orde is de voorzitter van de Vlaamse regering.

Er moet een rangorde worden vastgesteld tegenover de nationale orden en eventuele orden, ingesteld door de andere gemeenschappen of gewesten van België. Dit kan enkel gebeuren door middel van een samenwerkingsakkoord tussen de staat, de gemeenschappen en de gewesten. De procedure van de samenwerkingsakkoorden wordt omschreven in artikel 92bis van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, zoals ingevoegd bij wet van 8 augustus 1988 en gewijzigd bij de bijzondere wet van 16 juli 1993.

De met redenen omklede benoemingen in de Orde van de Vlaamse Leeuw, waaronder eveneens de bevorderingen worden verstaan, geschieden krachtens artikel 6 bij besluit van de Vlaamse regering.

Het jaarlijkse contingent van toe te kennen eretekens wordt vastgesteld bij besluit van de Vlaamse regering, om een wildgroei zoals bij nationale orden te voorkomen. Het weze in dit verband gezegd dat Koning Leopold III in een rede tijdens de ministerraad van 2 februari 1939 reeds wees op deze woekering van eretekens. In 1913 schonk zijn vader in totaal 1.300 eretekens en hijzelf zag zich verplicht er in 1937 meer dan 12.000 toe te kennen. In het maximum van jaarlijks toe te kennen eretekens zijn eveneens de bevorderingen tot een hogere klasse in de Orde begrepen.

De heraldisch verantwoorde vorm, de toekenningswijze, de uitreiking en de wijze van gebruik van de eretekens worden bij besluit van de Vlaamse regering bepaald.

Sinds 1971 reikt een feitelijke vereniging, gevestigd Muinkkaai 45 te Gent, met als voorzitter de heer P. Blomme en als secretaris de heer A. Caluwaerts, ongeveer om de twee jaar een zilveren plakiet uit onder de benaming Orde van de Vlaamse Leeuw. Dit plakiet wordt uitgereikt tot erkenning van de verdiensten van personen in verband met een consequente en kordate houding in de sociale en culturele ontvoogding van de Vlaamse Gemeenschap, prestaties die de integratie van de Nederlanden bevorderen en acties en initiatieven met het oog op de uitstraling van de Nederlandse taal en cultuur.

Aangezien het hier om zilveren plakietten gaat en niet om ridderorden en gelet op het beperkte aantal gelauwerden, is er geen verwarring mogelijk met de orde, voorgesteld in onderhavig decreet. Er is dan ook geen bezwaar tegen dat de feitelijke vereniging op dezelfde wijze als in het verleden, nagenoeg om de twee jaar en onder de benaming en onder de bovenvermelde voorwaarden, een zilveren plakiet zou uitreiken onder de benaming Orde van de Vlaamse Leeuw.

Het instellen van de Orde van de Vlaamse Leeuw zal zeker bijdragen tot het duidelijker profileren van de Vlaamse identiteit.

Commentaar bij de artikelen

Artikel 1

Zoals uit de algemene toelichting blijkt, moeten de culturele aangelegenheden waarvoor de gemeenschappen bevoegd zijn, ruim worden opgevat. Dit decreet handelt over een culturele aangelegenheid.

Artikel 2

De instelling van een Vlaamse Orde beoogt een onderscheiding toe te kennen aan elke persoon, Belg of vreemdeling, die bijzondere prestaties heeft geleverd in het belang van de Vlaamse Gemeenschap.

De kenspreuk van de Orde van de Vlaamse Leeuw „Vlaenderen die Leu” gaat terug tot het begin van de 14de eeuw, toen ze als strijdkreet gold voor de Vlamingen in de veldslag van 11 juli 1302 tegen het Franse leger.

Artikel 3

Als grootmeester van de orde treedt de voorzitter van de Vlaamse regering op. Onder grootmeester moet worden verstaan de opperbestuurder van een orde, meer bepaald de hoogste waardigheidsbekleder bij een ridderorde. Hieruit blijkt dat veeleer een natuurlijk persoon, in casu de voorzitter van de Vlaamse regering, aangewezen is om deze titel te dragen dan de Vlaamse regering als college.

Artikel 4

Alleen burgerlijke eretekens kunnen het voorwerp uitmaken van een onderscheiding van de Vlaamse Gemeenschap.

De Orde wordt verdeeld in vijf klassen, die elk een verschillend ereteken dragen. De leden van vier van deze vijf klassen voeren bovendien een titel. Deze titels zijn historisch verantwoord en worden ook gebruikt voor de federale en buitenlandse ridderorden.

Artikel 5

De hiërarchische rangschikking van de klassen van de Orde ten opzichte van de federale orden en die van de gewesten en gemeenschappen wordt vastgelegd in een samenwerkingsakkoord tussen de staat, de gemeenschappen en gewesten. Wanneer het decreet zelf de rangschikking zou vaststellen, is er een bevoegheidsconflict mogelijk met de federale wetgever. Een dergelijk conflict behoort ook tot de mogelijkheden indien bijvoorbeeld ook de Franse Gemeenschap zou overgaan tot het invoeren van een eigen ereteken en een eigen rangorde zou vastleggen.

De bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, zoals gewijzigd bij de wet van 8 augustus 1988, voorziet in artikel 92bis in het sluiten van samenwerkingsakkoorden tussen de staat, de gemeenschappen en de gewesten.

Wat het vaststellen van een rangorde van de eretekens betreft, wordt dan ook bepaald dat, gelet zowel op de regelingsbevoegdheid van respectievelijk de staat en de gemeenschappen als op de autonomie van de gemeenschappen en de gewesten onderling en ten aanzien van de staat, er toepassing wordt gemaakt van voornoemd artikel 92bis van de bijzonde-

re wet om langs een samenwerkingsakkoord om tot een eenvormige regeling te komen.

Ten slotte heeft elk ereteken van de Orde van de Vlaamse Leeuw voorrang op elke buitenlandse onderscheiding.

Artikel 6

De benoemingen in de Orde van de Vlaamse Leeuw geschieden bij besluit van de Vlaamse regering. De benoemingen worden ondertekend door de voorzitter van de regering, die tegelijkertijd grootmeester is van de Orde, en door het lid van de regering, bevoegd voor de beleidssector waarin de betrokkene verdienstelijk is geweest. De benoemingen worden gemotiveerd aan de hand van diverse criteria zoals de leeftijd van de kandidaten, de waarde van de bewezen diensten, hun duur en de weerklink ervan in binnen- en buitenland.

In overeenstemming met artikel 84, 1°, tweede lid, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 worden deze besluiten van de Vlaamse regering bij uittreksel bekendgemaakt in het Belgisch Staatsblad : dergelijke besluiten hebben geen belang voor de algemeenheid van de burgers.

Artikel 7

Naar analogie met de federale regeling stelt dit artikel dat leden van de Vlaamse Raad gedurende de periode van hun mandaat geen ereteken of bevordering in de Orde kunnen krijgen. Dit artikel is ingegeven door de zorg om de politieke onafhankelijkheid van de leden van de Vlaamse Raad te waarborgen. Daarom worden zij eventueel voor de vernieuwing van de Vlaamse Raad gedecoreerd.

Artikel 8

Dit artikel is geïnspireerd op de artikelen 31 tot en met 34 van het Strafwetboek. Artikel 31, 3°, van het Strafwetboek ontnemt het recht enig ereteken te dragen aan hen die veroordeeld zijn tot de doodstraf of tot dwangarbeid. Verder bepaalt artikel 32 dat de Hoven van Assisen de tot opsluiting of hechtenis veroordeelden, voor hun leven of voor tien of twintig jaar, geheel of ten dele kunnen ontzetten van de uitoefening van dit recht. Artikel 34 bepaalt ten slotte dat de tijd van de ontzetting, bij het vonnis of het arrest van veroordeling bepaald, ingaat op de dag dat de veroordeelde zijn straf heeft ondergaan of op de dag dat zijn straf is verjaard. De ontzetting heeft haar gevolgen met ingang van de dag waarop de op tegenspraak of bij verstek gewezen veroordeling onherroepelijk is geworden.

Artikel 9

Er worden twee data vastgesteld waarop, met inachtnaam van een zeker tijdsverschil, de promoties kunnen plaatsgrijpen. Die twee data zijn 11 juli, de feestdag van de Vlaamse Gemeenschap, en 24 december, de dag waarop in 1970 de culturele autonomie werd gevestigd.

Artikel 10

Bij besluit van de Vlaamse regering wordt een jaarlijks contingent van toe te kennen eretekens vastgesteld. Op deze

wijze zou het aantal onderscheidingen enigszins beperkt worden.

Artikel 11

De vorm, de toekenningswijze, de uitreiking en de wijze van gebruik van de eretekens worden bij besluit van de Vlaamse regering bepaald. Onder de termen „toekenningswijze” en „uitreiking” valt eveneens het beheer van de betreffende eretekens. Bij beslissing van de Vlaamse regering van 22 december 1982 valt het beheer van de eretekens onder de bevoegdheid van de diensten van de secretaris-generaal van de Vlaamse Gemeenschap. Immers, tot de bevoegdheid van de Kanselarij behoren onder meer de regelen tot toekenning van eervolle onderscheidingen. In dit verband is het aangewezen het beheer onder de bevoegdheid te plaatsen van de voorzitter van de Vlaamse regering.

Wat de wijze van gebruik van de eretekens betreft, mag het desbetreffende besluit van de Vlaamse regering uiteraard geen afbreuk doen aan de bepalingen van het in artikel 5 bedoelde samenwerkingsakkoord.

Artikel 12

Met uitzondering van de federale eretekens en de door de federale overheid erkende buitenlandse onderscheidingen, mogen op de officiële plechtigheden van de Vlaamse Gemeenschap slechts de eretekens worden gedragen die bij dit decreet zijn ingesteld.

Artikel 13

Aangezien de Vlaamse regering belast is met de uitvoering van dit decreet, stelt zij ook de datum van inwerkingtreding vast.

M. OLIVIER

VOORSTEL VAN DECREET

Artikel 1

Dit decreet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 127 van de Grondwet.

Artikel 2

Er wordt een Vlaamse orde ingesteld, die tot doel heeft de aan de Vlaamse Gemeenschap bewezen diensten te belonen. Ze draagt de naam „Orde van de Vlaamse Leeuw”, hierna de Orde te noemen.

De kenspreuk van de Orde luidt : „Vlaenderen die Leu”.

Artikel 3

De grootmeester van de Orde is de voorzitter van de Vlaamse regering.

Artikel 4

§ 1. De Orde omvat uitsluitend burgerlijke eretekens.

§ 2. De Orde is verdeeld in vijf klassen. De leden voeren naargelang van de klasse de volgende titels :

- 1° eerste klasse : grootofficier ;
- 2° tweede klasse : commandeur ;
- 3° derde klasse : officier ;
- 4° vierde klasse : ridder.

De leden van de vijfde klasse voeren geen titel.

§ 3. Voor de grootmeester en voor elke klasse wordt een eigen ereteke vastgesteld.

Artikel 5

De hiërarchische rangschikking van de klassen van de Orde ten opzichte van de federale orden en die van de gewesten en gemeenschappen wordt vastgelegd in een samenwerkingsakkoord tussen de staat, de gemeenschappen en gewesten zoals bedoeld in artikel 92bis van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen.

Elk ereteke van de Orde heeft voorrang op elke buitenlandse onderscheiding.

Artikel 6

De Vlaamse regering benoemt en bevordert de leden. De besluiten worden bij uittreksel in het Belgisch Staatsblad bekendgemaakt.

Artikel 7

Aan de leden van de Vlaamse Raad kan geen ereteke verleend worden, noch een bevordering in de Orde worden toegekend tijdens de periode van hun mandaat.

Artikel 8

De hoedanigheid van lid van de Orde gaat verloren of wordt opgeschort om dezelfde redenen als die waarom, volgens de strafwetten, aan de burger zijn rechten definitief of tijdelijk ontnomen kunnen worden. Het verval wegens onwaardigheid mag slechts worden uitgesproken bij een besluit van de Vlaamse regering.

Artikel 9

Jaarlijks vinden twee promoties plaats, namelijk op 11 juli en 24 december.

Artikel 10

Het jaarlijkse contingent van toe te kennen eretekens wordt vastgesteld door de Vlaamse regering.

Artikel 11

De Vlaamse regering bepaalt de vorm van de eretekens. Op de eretekens wordt de kenspreuk van de Orde aangebracht.

De Vlaamse regering bepaalt de wijze waarop de eretekens worden toegekend, uitgereikt en gebruikt.

Artikel 12

Behoudens federale eretekens en buitenlandse onderscheidingen die door de federale overheid worden erkend, worden geen andere eretekens dan die welke bij dit decreet zijn ingesteld, gedragen bij officiële plechtigheden van de Vlaamse Gemeenschap.

Artikel 13

De Vlaamse regering bepaalt de datum van inwerkingtreding van dit decreet.

M. OLIVIER

J. COENS

L. DELCROIX

M. DOOMST

H. SUYKERBUYK

M. VAN PEEL
